

да се отчита неговата идеологическа и времева /от гледна точка на историческото време/ база, което в известна степен обяснява тяхната трансформация. Митологичното и неговите варианти се преосмислят в съответствие с новите идеи, реализиращи се в новите художествени системи, чиято отдалеченост от инвариантите не позволява да притежават тяхната семантична и функционална цялост. Връзката с архетипа е подчинена на конкретните потребности в конкретното историческо време и новите изисквания към личността.

Като специфичен пример за това ще посоча един текст от късния цикъл песни за Хаджи Димитър и Стефан Караджа,⁸⁰ където е налице класическият мотив за болен войвода, за който се грижат орлетата и които по негова заръка трябва да занесат на майка му дясна ръка, за да я разпознае.

Може да се каже, че освен името на Стефан Караджа почти липсва друго, което да причислява текста към по - късните революционни хайдушки песни.

Онова, което впечатлява тук и е различно от другите песни с този мотив е причината за болестта-не заради „девет рани куршумени“, а представено като възмездие /наказание/ заради нарушена забрана да се работи на Великия четвъртък и Разпети петък.⁸¹ Конкретизирането на дните насочва вниманието към края на Великите пости, когато е върховият момент в процеса на възстановяване на порядъка в социума.⁸² Това е сакрално време, изискващо адекватно специално поведение. Тук може да се търсят допирни точки между болестта на героя и постите. И то не само в смисъла на нарушената забрана от страна на майката, което е формална мотивация, а заради това, че са налице две аналогични състояния на безпорядък, фиксиращи преход в социалния цикъл от една страна и в хайдушкия цикъл от друга. Може да се допусне, че тук е обозначено тяхното синхронно съществуване чрез семантичните им аналози пости-болест /временна смърт/. Още повече, че в някои текстове началото на хайдушкия цикъл /излизането на хайдутите/ е свързано с „голям ден Великден“ - апогеят на сакралното пролетно време.